



Број: 05-05-1-3782-2/11
Сарајево, 06. децембар 2011. године

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије у вези с вишекорисничким програмом Темпус у склопу ИПА компоненте помоћи у транзицији и изградњи институција за 2010. годину. Споразум је потписала гђа. Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ, 07. септембра 2011. године у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

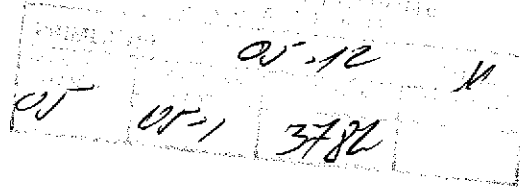
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић



МФА – БА – МПП

Број: 08/1-42-15073-1/11
Сарајево, 29.11.2011. године



ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

САРАЈЕВО

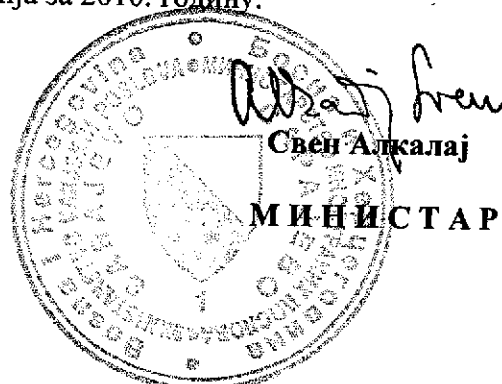
Предмет: Приједлог Одлуке о ратификацији Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске Комисије у вези са вишекорисничким програмом за Темпус у склопу ИПА компоненте помоћ у транзицији и изградњи институција за 2010. годину; - доставља се -

У прилогу акта достављамо Приједлог Одлуке о ратификацији Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске Комисије у вези са вишекорисничким програмом за Темпус у склопу ИПА компоненте помоћ у транзицији и изградњи институција за 2010. годину, који је потписан 07. септембра 2011. године у Сарајеву.

Подсећамо да је Предсједништво Босне и Херцеговине на својој 11. редовној сједници, одржаној 24. августа 2011. године, прихватило предметни Споразум и за потписивање овластило Невенку Савић, директорицу Дирекције за европске интеграције Босне и Херцеговине.

Савјет министара Босне и Херцеговине на својој 167. сједници, одржаној 23. новембра 2011. године, утврдило је Приједлог одлуке о ратификацији наведеног Споразума.

Молимо да Предсједништво Босне и Херцеговине, у складу са одредбама члана 17. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Службени гласник БиХ", број 29/00), проведе поступак ратификације Одлуке о ратификацији Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске Комисије у вези са вишекорисничким програмом за Темпус у склопу ИПА компоненте помоћ у транзицији и изградњи институција за 2010. годину.



SPORAZUM O FINANSIRANJU

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

EVROPSKE KOMISIJE

U VEZI SA VIŠEKORISNIČKIM
PROGRAMOM ZA TEMPUS U SKLOPU IPA
KOMPONENTE POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJI
INSTITUCIJA ZA 2010. GODINU

Od

(Centralizirano upravljanje)

SADRŽAJ

Preambula

- 1. Program**
- 2. Provedba programa**
- 3. Strukture i organi s nadležnostima**
- 4. Finansiranje**
- 5. Rok za ugovaranje**
- 6. Rok za izvršenje ugovora**
- 7. Rok isplate**
- 8. Postupanje s primicima**
- 9. Prihvatljivost troškova**
- 10. Čuvanje dokumenata**
- 11. Mapa puta za decentralizaciju bez ex-ante kontrola**
- 12. Tumačenje**
- 13. Djelomična ništavost i nenamjerne praznine**
- 14. Pregled i izmjene i dopune**
- 15. Prestanak**
- 16. Rješavanje razlika**
- 17. Obavijesti**
- 18. Broj originala**
- 19. Dodaci**
- 20. Stupanje na snagu**

Dodatak A Višekorisnički program za Tempus u sklopu IPA komponente Pomoć u tranziciji i izgradnji institucija za 2010. godinu usvojen Odlukom Komisije C(2010)2799 od 29. aprila 2010.

Dodatak B Okvirni sporazum između Komisije Evropskih zajednica i Bosne i Hercegovine od 20. februara 2008.

SPORAZUM O FINANSIRANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

i

EVROPSKA KOMISIJA

dalje u tekstu zajednički kao "Strane ", ili pojedinačno kao "država korisnica" u slučaju Bosne i Hercegovine, ili "Komisija", u slučaju Evropske komisije.

Budući da:

- (a) Dana 1. augusta 2006., Vijeće Evropske unije usvojilo je Uredbu (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument pretpristupne pomoći (dalje u tekstu: "Okvirna uredba o IPA"). Na snazi od 1. januara 2007., ovaj instrument predstavlja jedinstvenu pravnu osnovu za pružanje finansijske pomoći državama kandidatima i državama potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da ojačaju političke, ekonomske i institucionalne reforme kako bi postale članice Evropske unije.
- (b) Dana 12. juna 2007., Komisija je usvojila Uredbu (EZ) br. 718/2007 o provedbi okvirne uredbе o IPA, kojom detaljno obrazlaže odredbe koje se primjenjuju u pogledu upravljanja i kontrole (dalje u tekstu: "Uredba o provedbi IPA").
- (c) Pomoć Evropske unije u sklopu instrumenta pretpristupne pomoći treba i dalje podržavati države korisnice u njihovim naporima na jačanju demokratskih institucija i vladavine prava, reforme javne uprave, provođenja ekonomskih reformi, poštovanja ljudskih kao i manjinskih prava, unapređenju jednakosti spolova, podrške razvoju civilnog društva i unapređenju regionalne saradnje kao i pomirenja i obnove, i doprinošenja održivom razvoju i smanjenju siromaštva.

Za potencijalne države kandidate, pomoć Evropske unije može također uključiti određeno usklađivanje s *pravnom stečevinom EU (acquis)*, kao i podršku za investicijske projekte, usmjerenu naročito na izgradnju kapaciteta za upravljanje u područjima regionalnog razvoja, razvoja ljudskih resursa i ruralnog razvoja.

- (d) Strane su 20. februara 2008. zaključile Okvirni sporazum u kojem se utvrđuju opća pravila za saradnju i provedbu pomoći Evropske unije u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći.
- (e) Komisija je 29. aprila 2010. usvojila Višekorisnički program za Tempus u sklopu IPA komponente Pomoć u tranziciji i izgradnji institucija za 2010. godinu (dalje u tekstu: "program"). Ovaj program će provoditi Komisija na centraliziranoj osnovi.
- (f) Za provedbu ovog programa potrebno je da Strane zakluče Sporazum o finansiranju kako bi se odredili uvjeti za provedbu pomoći Evropske unije, pravila i procedure koje se tiču isplate vezane za takvu pomoć i uvjete prema kojima će se upravljati pomoći.

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

1 PROGRAM

Komisija će dati doprinos, putem dodjele bespovratnih sredstava, finansiranju sljedećeg programa, koji je izložen u Dodatku A ovog Sporazuma:

Broj programa: *ABAC N° 2010/SI2.556384*

Naziv: *Višekorisnički program za Tempus u sklopu IPA komponente Pomoć u tranziciji i izgradnji institucija za 2010. godinu - C(2010)2799 od 29. aprila 2010.*

2 PROVEDBA PROGRAMA

- (1) Program će na indirektnoj centraliziranoj osnovi provoditi Evropska komisija prema članu 53.a Uredbe o finansiranju i odgovarajućih odredbi Pravila o provedbi.

Zadaci provedbe delegiraju se prema članu 54(2) (a) Uredbe o finansiranju Izvršnoj agenciji za obrazovanje, audio-vizuelnu politiku i kulturu, koja je osnovana Odlukom Komisije 2005/56/EC od 14. januara 2005. Svojom odlukom C(2008)5582, usvojenom 9. oktobra 2008., Komisija je povjerila Izvršnoj agenciji upravljanje programima Tempus III i Tempus IV. U skladu s članom 12 (3) Uredbe Vijeća br. (EC) 58/2003 od 19. decembra 2002. koji propisuje statut za izvršne agencije kojima će se povjeriti određeni zadaci u upravljanju programima Zajednice¹, svaki program delegiran izvršnoj agenciji mora doprinijeti finansiranju administrativnog budžeta agencije.

- (2) Program će se provoditi u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma o pravilima za saradnju u vezi s finansijskom pomoći EU-a Bosni i Hercegovini i provedbu pomoći u sklopu Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) zaključenog između Strana 20. februara 2008. (dalje u tekstu: "Okvirni sporazum"), koji je izložen u Dodatku B ovog Sporazuma.

3 STRUKTURE I ORGANI S NADLEŽNOSTIMA

Država korisnica će odrediti nacionalnog IPA koordinatora, u skladu s Okvirnim sporazumom, koji će djelovati kao predstavnik države korisnice vis-à-vis Komisije. On/a će osigurati da se održava tijesna veza između Komisije i države korisnice s obzirom na opći proces pristupanja kao i na pretpristupnu pomoć EU-a u sklopu IPA.

¹ OJ L11, 16.1.2003, str. 1.

4 FINANSIRANJE

Finansiranje provedbe ovog Sporazuma bit će kao u nastavku:

- (a) Doprinos Evropske unije za 2010. godinu utvrđen je na najviše 2 400 000 EUR za dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, kako je opisano u programu. Međutim, Komisija će izvršiti plaćanje doprinosa Evropske unije unutar granica raspoloživih sredstava.
- (b) Troškove struktura i organa koje uspostavi Korisnik za provedbu ovog programa snosit će država korisnica.

5 ROK ZA UGOVARANJE

- (1) Pojedinačni ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj Sporazum bit će zaključeni najkasnije dvije godine od datuma zaključivanja ovog Sporazuma.
- (2) U opravdanim slučajevima, ovaj rok za ugovaranje može biti produžen prije završnog datuma do najviše tri godine od datuma zaključivanja ovog Sporazuma.
- (3) Sva sredstva za koja nikakav ugovor nije zaključen prije isteka roka za ugovaranje bit će otkazana.

6 ROK ZA IZVRŠENJE UGOVORA

- (1) Ugovori moraju biti izvršeni u roku najviše 2 godine od završnog datuma za ugovaranje.
- (2) Rok za izvršenje ugovora može biti produžen prije njegovog završnog datuma u opravdanim slučajevima.

7 ROK ISPLATE

- (1) Isplata sredstava mora se izvršiti najkasnije jednu godinu nakon konačnog datuma za izvršenje ugovora.
- (2) Rok za isplatu sredstava može biti produžen prije završnog datuma u opravdanim slučajevima.

8 POSTUPANJE S PRIMICIMA

- (1) Primici za potrebe IPA uključuju prihod stečen poslovanjem, tokom perioda njenog sufinansiranja, od prodaje, iznajmljivanja, naknada za usluge/upisnina ili druge ekvivalentne primitke izuzev:
 - (a) primitaka nastalih kroz ekonomski životni vijek sufinansiranih investicija u slučaju investicija u firme;

- (b) primitaka nastalih unutar okvira mjere finansijskog inženjeringa, uključujući kapital poduzeća i sredstva zajma, garancije, leasing;
 - (c) gdje je primjenjivo, doprinosi iz privatnog sektora sufinansiranju poslovanja, koji će biti prikazani uz javni doprinos u tabelama finansiranja programa.
- (2) Primici definirani u stavu 1. iznad predstavljaju prihod koji će se odbiti od iznosa prihvatljivih troškova za odnosno poslovanje. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi primici bit će odbijeni od relevantnih prihvatljivih troškova poslovanja u cjelini ili srazmjerno, ovisno o tome da li su nastali u cijelosti ili samo dijelom sufinansiranim poslovanjem.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- (1) Troškovi u sklopu programa u Dodatku A bit će prihvatljivi za doprinos Evropske unije ako su načinjeni nakon potpisivanja ugovora i dodjele bespovratnih sredstava kojima se provodi takav program, izuzev u slučajevima izričito predviđenim u Uredbi o finansiranju.
- (2) Sljedeći troškovi neće biti prihvatljivi za doprinos Evropske unije u sklopu programa u Dodatku A:
- (a) porezi, uključujući poreze na dodatnu vrijednost;
 - (b) carinske i uvozne takse, ili neke druge takse;
 - (c) kupovina, najam ili izdavanje zemljišta i postojećih zgrada;
 - (d) novčane globe, finansijske kazne i troškovi parnica;
 - (e) troškovi poslovanja;
 - (f) rabljena oprema;
 - (g) bankovne naknade, troškovi garancija i slične takse;
 - (h) troškovi razmjene valuta, takse i gubici na tečaju povezani s bilo kojim od euro računa specifičnih za komponentu, kao i drugi čisto finansijski izdaci;
 - (i) doprinosi u naturi;
 - (j) bilo koji troškovi leasinga;
 - (k) troškovi amortizacije.
- (3) Putem ograničenja iz stava 2. iznad, Komisija će odlučivati za svaki slučaj posebno da li su sljedeći troškovi prihvatljivi:

- (a) troškovi poslovanja, uključujući troškove najma, isključivo vezani za period sufinansiranja poslovanja;
- (b) porezi na dodatnu vrijednost, ako su sljedeći uvjeti ispunjeni:
 - (i) porezi na dodatnu vrijednost ne mogu se vratiti bilo kojim putem;
 - (ii) utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
 - (iii) jasno su određeni u prijedlogu projekta.
- (4) Troškovi koji se financiraju u sklopu IPA neće biti predmet bilo kojeg drugog finansiranja u sklopu budžeta Evropske unije.

10 ČUVANJE DOKUMENATA

- (1) Svi dokumenti vezani za program u Dodatku A čuvat će se najmanje pet godina od datuma na koji Evropski parlament odobri isplatu za budžetsku godinu na koju se dokument odnosi.
- (2) U slučaju da program u Dodatku A nije konačno zatvoren u roku utvrđenom u stavu 1. iznad, dokumenti koji se na njega odnose čuvat će se do kraja godine nakon one u kojoj je program u Dodatku A zatvoren.

11 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU BEZ EX-ANTE KONTROLA

- (1) Država korisnica će uspostaviti detaljnu mapu puta s referentnim vrijednostima i vremenskim ograničenjima za postizanje decentralizacije s *ex ante* kontrolama od strane Komisije. Dodatno, država korisnica će uspostaviti indikativnu mapu puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola od strane Komisije.
- (2) Komisija će pratiti provedbu mapa puta spomenutih u stavu 1., i posvetit će pažnju rezultatima koje postigne država korisnica u ovom kontekstu, naročito u pružanju pomoći. Mapa puta za postizanje decentralizacije bez *ex ante* kontrola može se odnositi na postepeno odricanje raznih vrsta *ex-ante* kontrole.
- (3) Država korisnica će redovno obavještavati Komisiju o napretku ostvarenom u provedbi ove mape puta.

12 TUMAČENJE

- (1) Ako nema izričite odredbe suprotne ovom Sporazumu, pojmovi koji se koriste u ovom Sporazumu imat će isto značenje koje im je dodijeljeno u Okvirnoj uredbi o IPA i Uredbi o provedbi IPA.
- (2) Ako nema izričite odredbe suprotne ovom Sporazumu, reference na ovaj Sporazum su reference na takav Sporazum kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.

- (3) Svako pozivanje na uredbe Vijeća ili Komisije odnosi se na onu verziju tih uredbi kako je naznačeno. Po potrebi, izmjene ovih uredbi bit će prenesene u ovaj Sporazum putem izmjena i dopuna.
- (4) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravnog značenja i ne utječu na njegovo tumačenje.

13 DJELOMIČNA NIŠTAVOST I NENAMJERNE PRAZNINE

- (1) Ako neka odredba ovog Sporazuma jest ili postane ništava ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredbi ovog Sporazuma. Strane će zamijeniti bilo koju ništavu odredbu valjanom odredbom koja će biti što je moguće bliža svrsi i namjeri ništavne odredbe.
- (2) Strane će popuniti sve nenamjerne praznine odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma, u skladu s Okvirnom uredbom o IPA i Uredbom o provedbi IPA.

14 PREGLED I IZMJENE I DOPUNE

- (1) Provedba ovog Sporazuma bit će predmet povremenih pregleda u vrijeme o kojem se Strane dogovore.
- (2) Sve izmjene i dopune o kojima se Strane dogovore bit će u pismenoj formi i činit će dio ovog Sporazuma. Takve izmjene i dopune stupit će na snagu na datum koji Strane odrede.

15 PRESTANAK

- (1) Ne dovodeći u pitanje stav 2., ovaj Sporazum prestat će osam godina nakon potpisivanja. Ovaj prestanak neće isključivati mogućnost da Komisija načini finansijske ispravke u skladu s članom 56. Uredbe o provedbi IPA.
- (2) Ovaj Sporazum može okončati bilo koja Strana davanjem pismene obavijesti drugoj Strani. Takav prestanak stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pismene obavijesti.

16 RJEŠAVANJE RAZLIKA

- (1) Razlike nastale usljed tumačenja, upravljanja i provedbe ovog Sporazuma, na bilo kojim i svim nivoima učešća, rješavat će se mirnim putem kroz konsultacije između Strana.
- (2) U slučaju da se ne uspije riješiti mirnim putem, svaka Strana može podnijeti pitanje na arbitražu u skladu s Izbornim pravilima Stalnog arbitražnog suda o arbitraži između međunarodnih organizacija i država na snazi na datum potpisivanja ovog Sporazuma.

- (3) Jezik koji će se koristiti u arbitražnim postupcima bit će engleski. Tijelo za imenovanje bit će Generalni sekretar Stalnog arbitražnog suda na pismeni zahtjev koji podnese bilo koja Strana. Odluka Arbitra bit će obavezujuća za sve Strane i na nju nema žalbe.

17 OBAVIJESTI

- (1) Sve obavijesti u vezi s ovim Sporazumom bit će načinjene u pismenoj formi i na engleskom jeziku. Svaka obavijest mora biti potpisana i dostavljena kao originalni dokument ili putem telefaksa.
- (2) Sve obavijesti u vezi s ovim Sporazumom moraju se slati na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

Gosp. Gerhard Schumann-Hitzler
Direktor
Generalna direkcija za proširenje
Finansijski instrumenti i regionalni programi
CHAR 04/99
B-1049 Brisel

Faks: +32 2 2957502

Za državu korisnicu:

Gđa Nevenka Savić
Ministar
Ministarstvo finansija i trezora BiH
Trg Bosne i Hercegovine 1
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Faks: +387 (0) 33 220 157

18 BROJ ORIGINALA

Ovaj Sporazum sačinjen je u dva primjerka na engleskom jeziku.

19 DODACI

Dodaci A i B čine sastavni dio ovog Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupit će na snagu na datum potpisivanja. Ukoliko ga Strane potpišu na različite datume, ovaj Sporazum stupit će na snagu na datum kad ga potpiše druga od dviju Strana.

Potpisala, za i u ime Bosne i Hercegovine, u Sarajevu 07.09.2011.

gđa Nevenka Savić, s.r.

(Ministar)

Potpisao, za i u ime Komisije, u Briselu

Gosp. Gerhard Schumann-Hitzler, s.r.

(Direktor)

**DODATAK A VIŠEKORISNIČKI PROGRAM ZA TEMPUS U SKLOPU IPA
KOMPONENTE POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJI
INSTITUCIJA ZA 2010. GODINU USVOJEN ODLUKOM
KOMISIJE C(2010)2799 OD 29. APRILA 2010.**

**DODATAK B OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU KOMISIJE EVROPSKIH
ZAJEDNICA I BOSNE I HERCEGOVINE, OD 20. FEBRUARA
2008.**

DODATAK A:

VIŠEKORISNIČKI PROGRAM ZA TEMPUS U SKLOPU IPA KOMPONENTE POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJI INSTITUCIJA ZA 2010. GODINU

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija kao i Kosovo prema UNSCR 1244/99.
ABAC broj	SI2.556384
Godina	2010
Cijena	13 800 000 EUR
Tijelo provedbe	Program će provoditi Izvršna agencija za obrazovanje, audio-vizuelnu politiku i kulturu (EACEA).
Konačni datum za zaključivanje Sporazuma o finansiranju	Najkasnije do 31. decembra 2011.
Konačni datumi za ugovaranje	2 godine nakon datuma zaključenja Sporazuma o finansiranju. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Konačni datumi za izvršenje	4 godine nakon konačnog datuma za ugovaranje. Ovi datumi odnose se i na nacionalno sufinansiranje.
Šifra sektora	11420
Budžetska linija(e)	22.020701: Regionalni i horizontalni programi
Voditelj za programiranje	Jedinica D3, Regionalni programi, GD za proširenje
Voditelj za provedbu	Izvršna agencija za obrazovanje, audio-vizuelnu politiku i kulturu (EACEA)

2. PRIORITETNE OSI / PROJEKTI

2.a Prioritetne osi

Namjena Višekorisničkog programa IPA je da odgovori na višekorisničke prioritetne potrebe kako je naznačeno u IPA Višekorisničkom višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu (MIPD) 2009-2011¹, uzevši u obzir aktivnosti provedene u sklopu Nacionalnog programa, uputstvo dano u strateškim dokumentima EU, lekcije naučene iz programiranja i provedbe ranije pomoći EU i nalaze iz konsultacija sa, između ostalog, korisnicima, međunarodnim finansijskim institucijama, Regionalnim vijećem za saradnju, državama članicama EU, organizacijama civilnog društva i službama Evropske komisije.

¹ C(2009)4518

Radi lakšeg programiranja, Višekorisnički IPA 2010 projekti kojima upravlja Komisija konsolidirani su u zasebne programe:

- *Višekorisnički program 2010*
- *Višekorisnički program za Tempus;*
- *Horizontalni program za Nuklearnu sigurnost i zaštitu od zračenja.*

IPA Višekorisnička pomoć i dalje će podržavati Tempus program, a pomoć koja se pruža u sklopu ovog programa u skladu je sa strategijama utvrđenim u Višekorisničkom višegodišnjem planskom dokumentu (MIPD) 2009-2010, naročito u *Prioritetnoj osi 2 – Konkurentnost ekonomija, Odjeljak 2.3.2.3 Obrazovanje i mladi.*

2.b Opis projekata

VIŠEKORISNIČKI PROGRAM ZA TEMPUS

Tempus je program Evropske unije koji podržava modernizaciju visokog obrazovanja u partnerskim zemljama istočne Evrope, centralne Azije, zapadnog Balkana i regije Sredozemlja, uglavnom kroz projekte univerzitetske saradnje. Višekorisnički program za Tempus olakšava reformu visokoškolskih ustanova unapređivanjem kvaliteta i upravljanja univerziteta, u skladu s mijenjanjem političkih, socijalnih i ekonomskih potreba i kroz uporednu analizu s državama članicama EU.

Naročito, Tempus program pomaže unapređenje dobrovoljne konvergenije s dešavanjima u EU u polju visokoškolskog obrazovanja proisteklim iz Lisabonske agende i Bolonjskog procesa, stvaranje mostova između visokoškolskog obrazovanja i tržišta rada i jačanje ljudskog kapitala.

Tempus program ima niz globalnih ciljeva koji su zajednički za sve države korisnice. Ovi zajednički ciljevi mogu biti upotpunjeni regionalnim ili za korisnike specifičnim ciljevima, kako je prikladno. Četvrta faza Tempus programa koja je pokrenuta 2007. godine doprinosi pripremanju kandidata i potencijalnih kandidata za pristupanje, a naročito za učešće u Integriranom programu cjeloživotnog učenja (2007-2013).

Na osnovu iskustva stečenog tokom prethodne faze, Tempus program (2007-2013) predviđa sljedeće tri komponente koje su dovoljno fleksibilne da se mogu prilagoditi potrebama i prioritetima pojedinačnih korisnika:

Komponenta I: Zajednički projekti

Zajednički projekti zasnovani su na multilateralnim partnerstvima između visokoškolskih institucija u EU i državama korisnicama. Zajednički projekti imaju za cilj prenošenje znanja sa univerziteta EU na institucije država korisnica i između partnerskih institucija.

Komponenta I provodi se kroz godišnji otvoreni poziv za dostavljanje prijedloga projekata. Nacionalni projekti ciljaju na jednog određenog korisnika. Prijedloge mogu podnijeti grupacije institucija koje uključuju, uglavnom, najmanje tri visokoškolske institucije iz jedne države korisnice i najmanje tri visokoškolske institucije iz EU, svaka iz različite države članice EU. Projekti za više zemalja imaju za cilj koristiti više nego jednoj državi korisnici. Za projekte za više zemalja, prijedloge trebaju podnijeti grupacije institucija koje uključuju, uglavnom, najmanje dvije visokoškolske institucije iz svake države korisnice koja učestvuje i najmanje tri visokoškolske institucije iz EU, svaka iz različite države članice EU. Gdje je prikladno, prioritet se daje projektom konzorciju koji uključuje neakademske članove u državama korisnicama kao što su poduzeća, trgovinske komore, istraživački centri, ministarstva obrazovanja kao i lokalne i regionalne vlasti.

Komponenta II: Strukturne mjere

Projekti strukturnih mjera namijenjeni su da podrže strukturalnu reformu sistema visokoškolskog obrazovanja i strateški okvirni razvoj na nacionalnom nivou na osnovi prioriteta koje su odredili nadležni organi partnerskih zemalja.

Strukturne mjere mogu jednako ciljati na jednu ili više država korisnica. One uključuju visokoškolske institucije i druge neakademske članove, kako je prikladno. Ministarstva obrazovanja moraju biti uključena. Projekte u sklopu komponente II mogu predložiti mreže univerziteta iz EU ili iz partnerskih zemalja.

Prijedlozi projekta za programske komponente I i II podnijet će se u odgovoru na godišnji poziv za dostavljanje prijedloga projekata objavljen u Službenom listu i na web stranici programa u Q4 2010. Radi fokusiranja programskih intervencija i maksimiziranja njihovog utjecaja, regionalni i nacionalni prioriteti bit će određeni za obje komponente (uključeni kao dodaci Pozivu za dostavljanje prijedloga). Bespovratna sredstva bit će dodijeljena nakon akademske procjene (razlozi, opis, dizajn i alati planiranja, ishodi i aktivnosti, kvalitet i praćenje) i tehničke procjene (ocjena tehničkog kvaliteta, finansijska procjena).

Komponenta III: Prateće mjere

Prateće mjere obuhvataju sastanke koordinatora projekta i drugih sudionika, aktivnosti diseminacije, kao i podršku Nacionalnim uredima za Tempus u državama korisnicama. Dodatno, mogu se provoditi druge relevantne aktivnosti kao što su tematske konferencije, studije o specifičnim pitanjima i aktivnosti usmjerene na identifikaciju i diseminaciju dobre prakse.

Komponenta III provodit će se kroz dva poziva za tender koji trebaju biti pokrenuti u Q2 2011; kroz pet specifičnih zadataka u sklopu postojećih okvirnih ugovora; pet ugovora s ekspertima izvedenih iz poziva za izražavanje interesa koji trebaju biti potpisani u Q4 2011; i kroz pet sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava s Nacionalnim uredima za Tempus koji trebaju biti potpisani u Q2 2011 na osnovu *de facto* monopola za izvršavanje aktivnosti u skladu sa članom 168 (1) (c) i (f) Pravila provedbe Uredbe o finansiranju². Nacionalni uredi za Tempus dobit će finansiranje u cijelosti na osnovu člana 253 (1) (e) Pravila o provedbi.

Sastanci koordinatora projekta i drugih sudionika organizirat će se kroz odgovarajući okvirni ugovor. Diseminacija se može organizirati kroz razne aktivnosti kao što su tematski seminari (provode se kroz okvirni ugovor) ili studije (provode se kroz poziv za tender). Nacionalni uredi za Tempus u partnerskim zemljama dobit će pomoć nakon što ih imenuju nadležni organi. Prijedlozi ili ponude ocjenjivat će se na osnovu njihovog kvaliteta, njihovog dizajna i njihove ekonomičnosti. Bit će neophodno odobrenje od Delegacije EU u odnosnoj zemlji. U slučajevima neodobravanja prijedloga koje naprave državni organi, Komisija može odrediti Nacionalne urede za Tempus nakon tenderskog postupka.

2.c Pregled prošle i sadašnje pomoći uključujući naučene lekcije

Komisija smatra visoko obrazovanje važnim prioritetom za svoje aktivnosti saradnje s Korisnicima i susjednim zemljama. Tempus program, koji je najdugotrajniji EU instrument u ovom sektoru i koji ima snažan fokus na institucionalnu saradnju, nastavlja

² Uredba Komisije (EC, Euratom) br. 2342/2002 od 23. decembra 2002., OJ L 357, 31.12.2002, str. 1

se s novom fazom koja obuhvata period 2007-2013. Od svog začetka 1990. godine, univerzitetska saradnja u sklopu Tempus programa uspješno doprinosi izgradnji institucija u vezi sa visokim obrazovanjem u državama korisnicama i sa održivim univerzitetskim partnerstvom kao i sa jačanjem međusobnog razumijevanja između Evropske unije i država korisnica.

NAUČENE LEKCIJE

Procjena i studije provedeni do sada potvrdili su bitnost programa za podršku reformi i razvoju visokog obrazovanja kao i valjanost njegove intervencijske logike i pristupa upravljanju. Konačna procjena druge faze programa Tempus (1994-2000) i srednjoročna procjena njegove treće faze (2000-2006) izvršene su 2002. i 2003. godine. Obje procjene izvijestile su da je Tempus uspješno doprinio podršci reformi i razvoju visokog obrazovanja u partnerskim zemljama.

Završna procjena programa Tempus III (novembar 2009.) potvrđuje da je program doprinio sveukupnom razvoju sistema visokog obrazovanja u partnerskim zemljama, uključujući uvođenje bolonjskih principa. Nastavnici i studenti imali su značajnu korist od svog uključivanja u Tempus III, naročito kroz kontakte sa kolegama iz inozemstva, poboljšanu obuku, pristup novim materijalima/metodama učenja i prilike za pokretljivost. Tempus III načinio je važan doprinos činjenju nastave osjetljivijom na potrebe tržišta rada (i javni i privatni sektor). Razvijeni su mnogi novi nastavni planovi i programi, koji često odgovaraju visoko specifičnim i ranije neviđenim potrebama tržišta rada. Tempus III imao je značajan utjecaj na uspostavu ili oživljavanje regionalne saradnje među partnerskim zemljama širom svih regija i načinio značajan utjecaj u smislu jačanja saradnje unutar pojedinih partnerskih zemalja.

Sljedeće glavne preporuke koje potječu iz završne procjene programa Tempus III već su uzete u obzir u izradi programa Tempus IV. One ostaju i dalje visoko relevantne za provedbu programa Tempus IV:

strateška orijentacija Tempusa treba biti ojačana pravljenjem eksplicitnijih strateških veza između Tempus projekata, nacionalnih prioriteta i pitanja nacionalne reforme visokoškolskog obrazovanja;

- procedure procjene i praćenja programa Tempus, posebno u pogledu terenskog praćenja, trebaju biti ojačane;
- nivo uključenosti Delegacija EU treba biti bolje definiran i saopćen;
- veći naglasak treba se staviti na najbolje prakse i informacije o vezama s tržištem rada i civilnim društvom;
- diseminacija i upotreba ishoda i rezultata projekta trebaju se aktivno promovirati.

Osim vanjske procjene provedene 2009. godine, niz dodatnih većih studija zaključen je tokom proteklih godina: najbolje prakse u saradnji univerziteta i poduzeća (maj 2006.), održivost Tempus projekata (novembar 2006.), najbolje prakse u osiguranju kvaliteta (maj 2008.) i tematski pregled Strukturnih mjera programa Tempus (septembar 2008.). Rezultati ovih studija jednako ističu relevantnost programa i potvrđuju njegovu intervencijsku logiku. Studija za određivanje najboljih praksi u upravljanju univerzitetima bit će završena do kraja 2009.

2.d Horizontalna pitanja

Jednaka mogućnost:

Tokom proteklih nekoliko decenija sve veća pažnja se posvećuje rodnoj dimenziji siromaštva i razvoju u tranzicijskim ekonomijama, naročito u vezi s ulogom žena u obrazovnim procesima i utjecajem visokog obrazovanja na politike jednakih mogućnosti.

Projekti trebaju integrirati politike jednakosti spolova u svojim ciljevima i aktivnostima, posebno u predmetima i područjima studiranja gdje je prisutnost žena u ekonomiji tradicionalno veoma niska (nauka i tehnologija). Projekti trebaju promovirati spolni balans i odrediti faktore koji utječu na rodnu diskriminaciju. Oni trebaju pratiti i procijeniti tranziciju sa obrazovanja i obuke na radni život, zapošljavanje i razvoj karijere potencijalnih ženskih vrhunskih menadžera.

Projekti u sferi obrazovanja i nauka trebaju promovirati promjenu spolnih uloga i socijalnih stereotipa, izbjegavajući bilo koju vrstu kulturalne predrasude u obrazovnim materijalima.

Princip jednakih mogućnosti treba se uzeti u obzir kod procjenjivanja kvaliteta svih projekata predloženih u sklopu triju komponenti. Specifična pažnja posvetit će se ovoj dimenziji kod određivanja koristi od aktivnosti mobilnosti.

Kod provedbe projektnih aktivnosti i u primjenjivoj mjeri, podaci analizirani po spolu trebaju se učiniti dostupnim radi provođenja analize socijalnog i ekonomskog utjecaja poduzetih akcija.

Okolina:

Dužna pažnja treba se posvetiti Vladinoj razvojnoj politici u vezi sa upravljanjem okolinom i da se takva politika ugradi unutar svih strateških političkih dokumenata koje mogu izraditi, svih aktivnosti obuke koje mogu provoditi i novih studijskih i nastavnih planova i programa koje mogu izraditi.

Manjine:

Prava manjina trebaju se uzeti u obzir kod procjenjivanja kvaliteta svih projekata predloženih u sklopu triju komponenti.

2.e Uvjeti

Ovaj program će se provoditi pod pretpostavkom da će akademske institucije iz država korisnica i iz država članica EU biti zainteresirane za učešće u predloženim aktivnostima.

2.f Indikativna mjerila

	N ³		N+1(zbimo)	
	EU	NF	EU	NF
Pozivi za tendere	2		2	
Sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava s Nacionalnim uredima za Tempus	5		5	
Poziv za dostavljanje prijedloga projekata	1		1	
Specifični zadaci u sklopu postojećih okvirnih ugovora	5		5	
Ugovori iz poziva za izražavanje interesa	5		5	
Stopa ugovaranja (%)	100		100	

³ Godina N je godina u kojoj se zaključuje Sporazum o finansiranju

3. BUDŽET (IZNOS U EUR)

3.1. Indikativna tabela budžeta

Centralizirano upravljanje	Izgradnja institucija (IB)						Investicije (INV)						Ukupno (IB + INV)		Ukupni doprinos EU			
	Ukupni troškovi		Doprinos EU		Ostali doprinosi*		Ukupni troškovi		Doprinos EU		Ostali doprinosi*		Ukupno (a)+(b)+(c)		Ukupno (g)=(a)+(d)		Ukupni doprinos EU	
	EUR (a)	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)	% ⁽¹⁾	% ⁽¹⁾	EUR (d)=(e)+(f)	EUR (e)	% ⁽¹⁾	EUR (f)	% ⁽¹⁾	EUR (g)	EUR (h)=(b)+(e)	% ⁽²⁾	EUR	% ⁽²⁾		
Tempus Korisnik																		
Albanija	1 111 111	1 000 000	90	111 111	10							1 111 111			1 000 000	7.25		
Bosna i Hercegovina	2 666 666	2 400 000	90	266 666	10							2 666 666			2 400 000	17.39		
Kosovo ⁴	2 444 444	2 200 000	90	244 444	10							2 444 444			2 200 000	15.94		
Crna Gora	1 333 333	1 200 000	90	133 333	10							1 333 333			1 200 000	8.70		
Srbija	7 777 777	7 000 000	90	777 777	10							7 777 777			7 000 000	50.72		
UKUPNO	15 333 331	13 800 000	90	1 533 331	10							15 333 331			13 800 000	100		

* Ostali doprinosi (javni i privatni nacionalni i/ili međunarodni doprinos) koje osiguravaju nacionalni partneri i/ili međunarodne organizacije i/ili korisnici bespovratnih sredstava

(1) Izraženo u % Ukupnih troškova IB ili INV (kolona (a) ili (d)).

(2) Izraženo u % kolone Sveukupno (h). Ukazuje na relativnu težinu prioriteta s obzirom na ukupni doprinos EU čitavog FP

3.2. Princip sufinansiranja koji se primjenjuje na projekte koji se financiraju u sklopu programa

Doprinos Evropske unije, koji predstavlja 90% ukupnog budžeta dodijeljenog ovom programu, izračunava se u odnosu na **prihvatljive troškove**, koji se zasnivaju na **ukupnim troškovima**. Sufinansiranje osigurava konzorcij koji se prijavljuje za finansiranje.

Zbog njegovog horizontalnog karaktera, nije moguće tražiti nacionalno sufinansiranje za ovaj Program.

U slučaju bespovratnih sredstava, financirani konzorcij mora doprinijeti s minimalno 10 % prihvatljivih troškova projekta.

4. SISTEMI PROVEDBE

4.1. Metod provedbe

Program će provoditi na indirektnoj centraliziranoj osnovi Evropska komisija u skladu s članom 53.a Uredbe o finansiranju i odgovarajućih odredbi Pravila o provedbi.

Zadaci provedbe se delegiraju prema članu 54(2) (a) Uredbe o finansiranju Izvršnoj agenciji za obrazovanje, audio-vizuelnu politiku i kulturu, koja je osnovana Odlukom Komisije 2005/56/EC od 14. januara 2005. Svojom odlukom C(2008)5582 usvojenom 9. oktobra 2008, Komisija je povjerila Izvršnoj agenciji upravljanje programima Tempus III i Tempus IV. Prema članu 12 (3) Uredbe Vijeća br. (EC) 58/2003 od 19. decembra 2002. koja izlaže statute za izvršne agencije kojima će se povjeriti određeni zadaci u upravljanju programima Zajednice⁵, svaki program delegiran izvršnoj agenciji mora doprinijeti finansiranju administrativnog budžeta agencije.

4.2. Opća pravila za nabavku i procedure za dodjeljivanje bespovratnih sredstava

Nabavka će pratiti odredbe Dijela drugog, Glava IV Uredbe o finansiranju i Dijela drugog, Glava III, Poglavlje 3 njenih Pravila o provedbi, kao i pravila i procedure za ugovore o uslugama, nabavci i radovima koji se financiraju iz glavnog budžeta Evropskih zajednica u svrhe saradnje s trećim zemljama koje je Komisija usvojila 24. maja 2007. (C(2007)2034).

Procedure za dodjelu bespovratnih sredstava pratit će odredbe Dijela prvog, Glava VI Uredbe o finansiranju i Dijela prvog, Glava VI njenih Pravila o provedbi.

5. PRAĆENJE I PROCJENA

5.1. Praćenje

Komisija može poduzeti sve radnje koje smatra neophodnim za praćenje odnosnog programa.

⁵ OJ L11, 16.1.2003, str. 1-8

5.2. Procjena

Programi će biti predmet *ex ante* procjena, kao i privremene i, gdje je relevantno, *ex post* procjena u skladu s članovima 57. i 82. Uredbe o provedbi IPA, s ciljem poboljšanja kvaliteta, efikasnosti i dosljednosti pomoći iz sredstava Evropske unije i strategije i provedbe programa.

Rezultati *ex ante* i privremene procjene uzet će se u obzir u ciklusu programiranja i provedbe.

Komisija također može provoditi strateške procjene.

6. REVIZIJA, FINANSIJSKA KONTROLA I MJERE ZA SUZBIJANJE PREVARA

Računi i poslovanje svih strana uključenih u provedbu ovog programa, kao i ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i financijske kontrole od strane Komisije (uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara), koja može provoditi kontrole po svom nahođenju, bilo sama ili putem vanjskog revizora i, s druge strane, revizija od strane Evropskog suda revizora. Ovo uključuje mjere kao što je *ex-ante* verifikacija tendera i ugovaranja koje vrši Delegacija u državama korisnicama.

Da bi se osigurala efikasna zaštita financijskih interesa Evropske unije, Komisija (uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara) može provoditi kontrole na terenu i inspekcije u skladu s procedurama predviđenim Uredbom Vijeća (EC, Euratom) 2185/96⁶.

Gore opisane kontrole i revizije primjenjive su na sve ugovarače, podugovarače i korisnike bespovratnih sredstava koji primaju novčanu pomoć Evropske unije.

7. NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Nacionalni zvaničnik za ovjeravanje (AOD), ili nacionalni zvaničnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s delegiranjem ovlasti koje mu povjeri AOD, u skladu s principima propisnog financijskog upravljanja, može izvršiti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebe za mijenjanjem odluke o finansiranju. U ovom kontekstu, kumulativne preraspodjele koje ne prelaze 20% ukupnog iznosa alociranog za program, ovisno o limitu od 4 miliona EUR, neće se smatrati znatnim, pod uvjetom da one ne utječu na prirodu i ciljeve programa. Odbor IPA bit će obaviješten o gornjoj preraspodjeli sredstava.

8. OGRANIČENE PROMJENE U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene promjene u provedbi ovog programa koje utječu na elemente navedene u članu 90. Pravila o provedbi za Uredbu o finansiranju, koja su indikativne prirode⁷, može izvršiti ovlaštenu zvaničnik za ovjeravanje delegiranjem (AOD), ili ovlaštenu zvaničnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), u skladu s delegacijom ovlasti koje na njega prenosi AOD, u

⁶ OJ L 292; 15.11.1996; str. 2

⁷ Ovi najvažniji elementi indikativne prirode su, za bespovratna sredstva, indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabavku, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir time za pokretanje procedura nabavke

skladu s principima propisnog finansijskog upravljanja bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o finansiranju.